

Ruïnes van de paleizen op de Palatijn

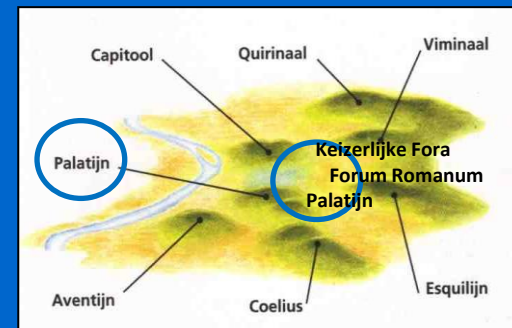
Bouwwerken van de Romeinen

De Palatijn

(753 v. Chr. tot 300 na Chr.)

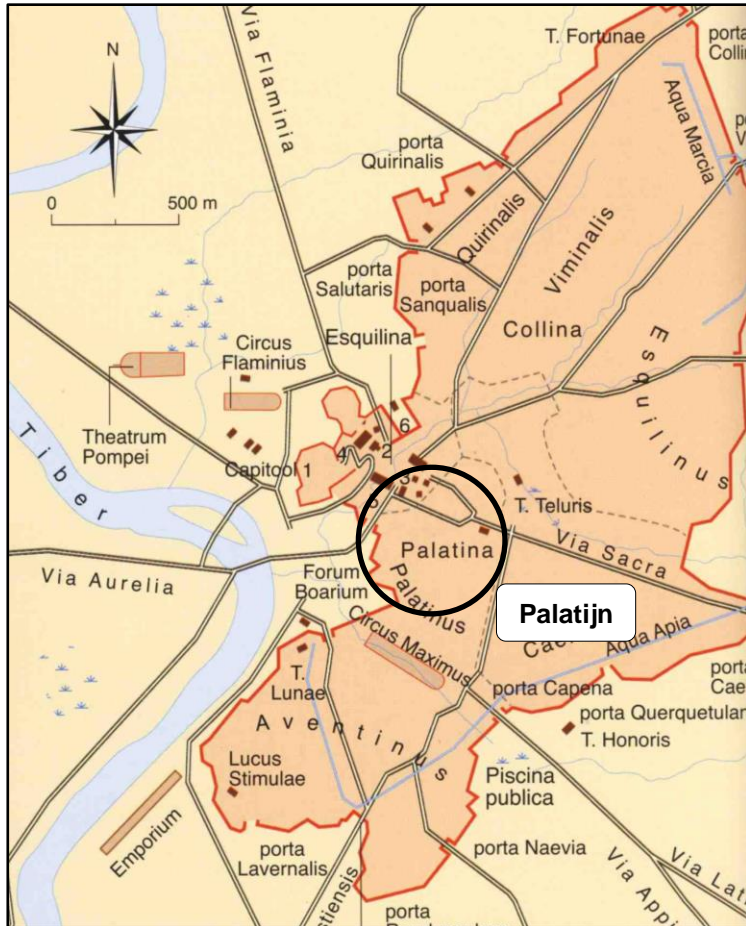

De paleisheuvel
TOEN en NU

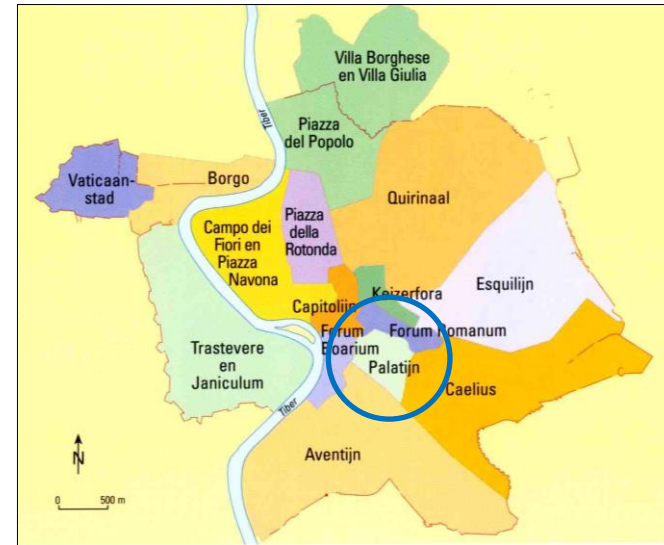

Op de heuvel Palatijn

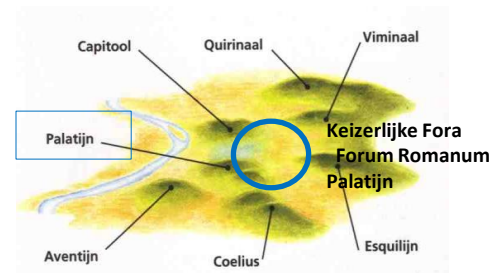
De ligging van de Palatijn

Rome in ca. 100 v.Chr.
(net vóór het Keizerrijk)

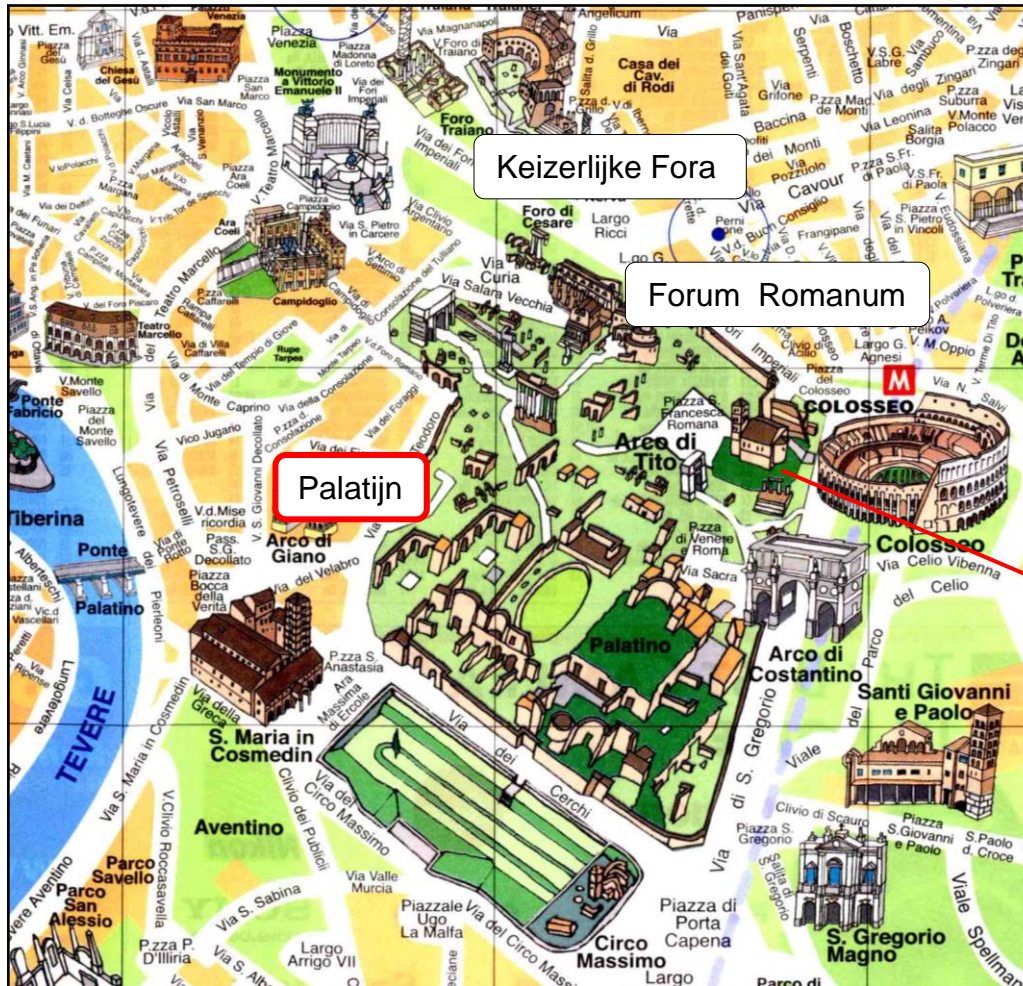
Een vroegere wijkindeling rondom de heuvels

De Palatijn
Grenzend aan het
Forum Romanum

De Palatijn is de belangrijkste van de zeven heuvels van Rome. De heuvel is het centrum van de prehistorische nederzettingen. Hier worden ook een aantal religieuze gebouwen opgericht. Ons woord 'paleis' is afgeleid van de Palatijn.

Situatie van de huidige ruïnes

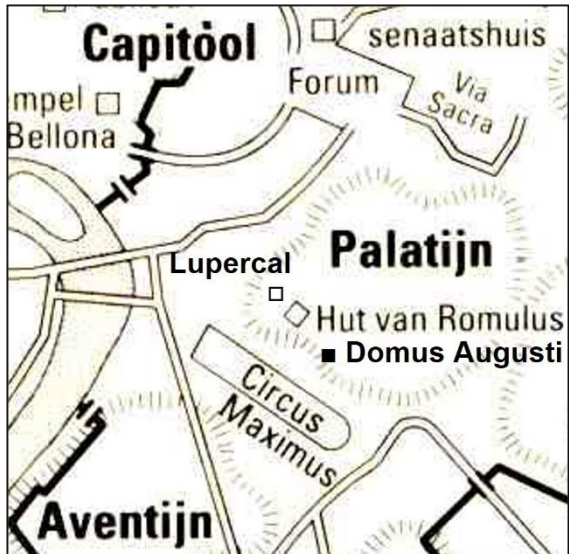

De Palatijn

Indruk van de ruïnes van *NU*

De Palatijn in de begintijd

De hut van Romulus

753 v. Chr.

De **Hut van Romulus** (casa Romuli) is, naar men denkt, de woning van Romulus

De **Lupercal** is, naar men denkt, de grot waar Romulus en Remus door de wolvin zouden zijn gevoed
Opgravingen aan de voet van de Palatijn

Model Hut van Romulus

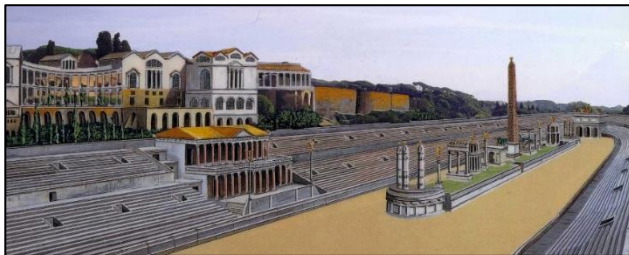
Over de bebouwing in de begintijd is maar weinig bekend
Er zullen meer eenvoudige hutten hebben gestaan

Op de westkant van de heuvel worden tempels gebouwd
Zie hiervoor de volgende sheet

Circus Maximus

600 v. Chr. Aanleg renbaan
329 v. Chr. Bouw tribunes

Aan de voet van de Palatijn
Achter de latere keizerlijke paleizen

Het Circus Maximus in zijn glorie tijd

Vandaag een kaal grasveld

Victoria is de godin van de overwinning
Tempel beloofd na overwinning op de Samnieten

Juno is de vrouw van Jupiter, de oppergod
Tempel na ontvangen burgerrechten

Cybele is de moedergodin (vruchtbaarheid)
Tempel na raadplegen Sibillijnse boeken in crisistijd
Cybele wordt vereerd in de vorm van een zwarte steen

Apollo is de god van de muziek en dichtkunst
Augustus maakt hem tot persoonlijke beschermgod
Tempel na de overwinning in de slag bij Actium
Hier worden de Sibillijnse boeken bewaard

Tempel van Victoria
Tempel van Juno Sospita
Tempel van Cybele
Tempel van Apollo

300 v. Chr.

300 v. Chr.

200 v. Chr.

28 v. Chr.

De Tempel van Cybele
(of van Magna Mater)

De vier tempels
in de buurt van de
Hut van Romulus

Er is weinig
of niets
meer van over

Tempel van Apollo
door Augustus
28 v. Chr.
Overgebleven
kapiteel en zuil

Tempel van Apollo

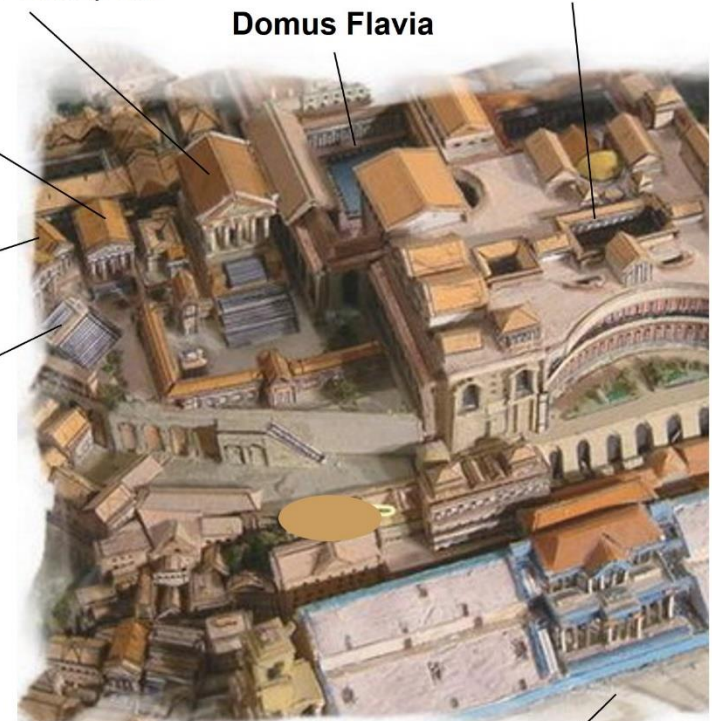
Domus Augustana

Domus Flavia

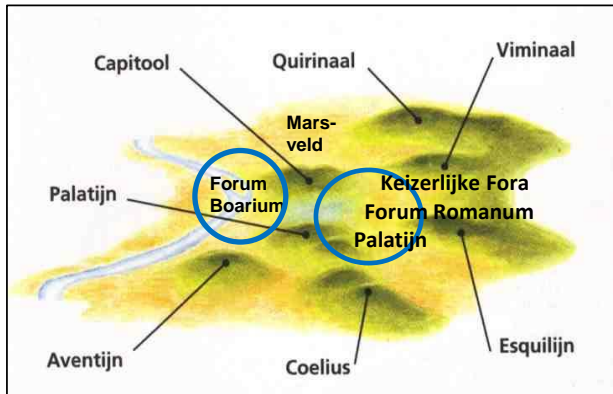
Tempel van
Victoria

Tempel van
Juno Sospita

Tempel van Cybele
(Magna Mater)

Circus Maximus

Tempel van Hercules Invictus Tempel van Portunus

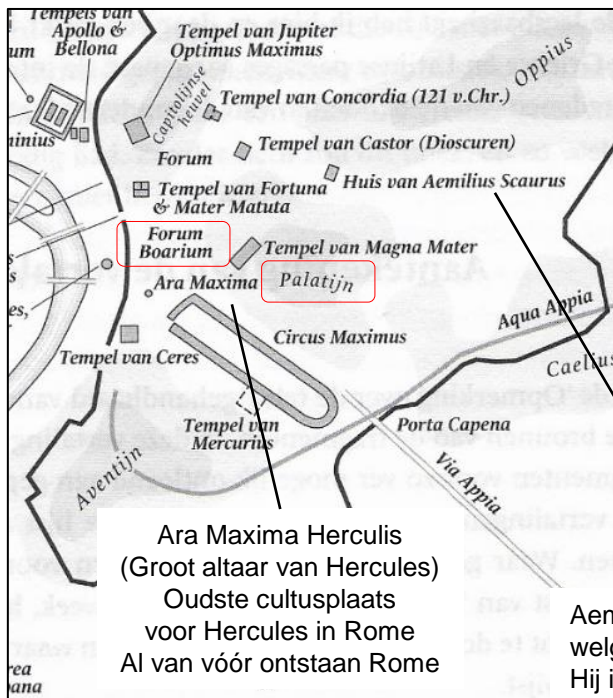
150 v. Chr.

Forum Boarium

Het Forum Boarium (Rundermarkt) ligt aan de voet van de Palatijn in de vlakte naast de Tiber
Op het kruispunt van enkele belangrijke wegen
Hier wordt de veemarkt gehouden
Er is ook een belangrijke handelshaven

Op het forum worden meerdere tempels gebouwd
Waaronder deze twee nog bestaande tempels

Portunus is de god van de haven
Hercules is de god van kooplieden en winst
Invictus = Onoverwinnelijk

Ara Maxima Herculis
(Groot altaar van Hercules)
Oudste cultusplaats
voor Hercules in Rome
Al van vóór ontstaan Rome

Aemilius Scaurus (zoon van een senator) is één van de welgestelden die een luxueus huis op de Palatijn hebben
Hij is zelf quaestor, aedilis en praetor rond 60 v. Chr.

Tempel van Portunus

Tempel van Hercules Invictus

Beeld vanaf de Palatijn

Vanaf 100 v. Chr. is de Palatijn een woonwijk voor de rijke burgers
Onder meer Gracchus, Crassus, Cicero en Scaurus wonen hier

De Palatijn in de keizertijd

In 44 v.Chr. besluit Augustus zich op de Palatijn te vestigen
Sindsdien is de Palatijn de paleisheuvel

5

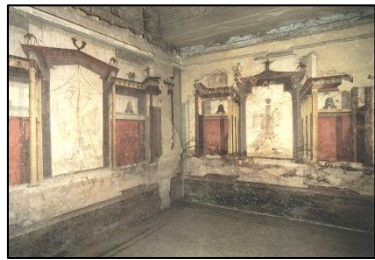
Domus Augusti
(Huis van Augustus)

44 v. Chr.

Ondanks hun macht en rijkdom zijn hun woningen vrij bescheiden
De teruggevonden ruïne van het Huis van Augustus is gerestaureerd
Enkele vertrekken zijn opengesteld voor het publiek
Ook de ruïne van het Huis van Livia is nog aanwezig

- 1 Hut van Romulus
- 2 Tempel van Apollo
- 3 Tempel van Victoria
- 4 Tempel van Cybele
- 5 Huis van Augustus
- 6 Huis van Livia
- 7 Domus Flavia
- 8 Circus Maximus

Huis van Augustus
Reconstructie kamer

Huis van Livia *NU*

Casa di Livia

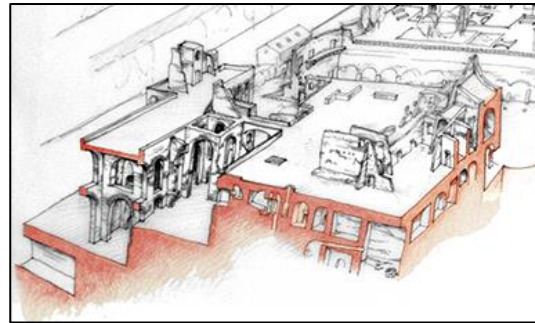
Het huis van Livia, de vrouw van Augustus
Livia is de centrale figuur in de dynastie
Is trouw adviseur van haar man
Heeft grote politieke invloed
Is rolmodel voor latere keizerinnen

Domus Tiberianus

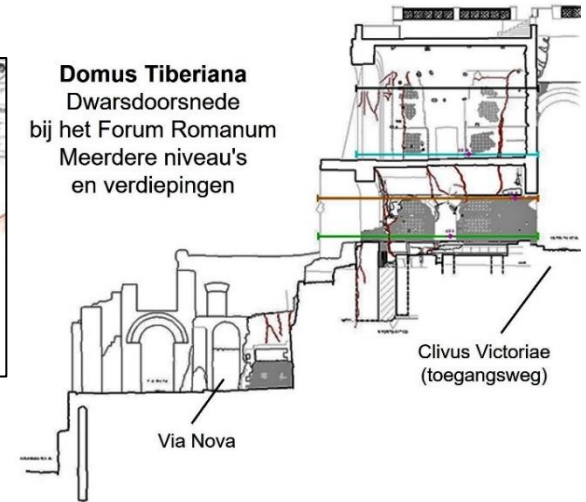
14 na Chr.

Tiberius, de opvolger van Augustus, bouwt het eerste echte paleis
Zijn zoon Caligula breidt dit uit tot het Forum Romanum

Domus Tiberiana
Dwarsdoorsnede
bij het Forum Romanum
Meerdere niveau's
en verdiepingen

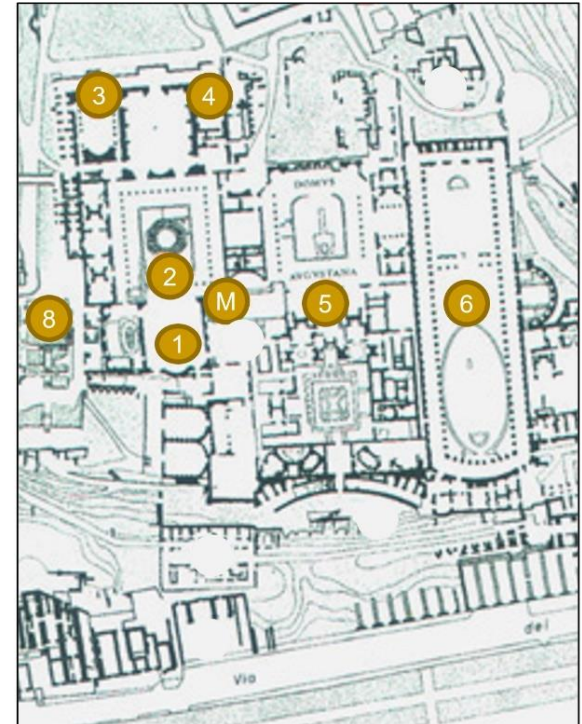
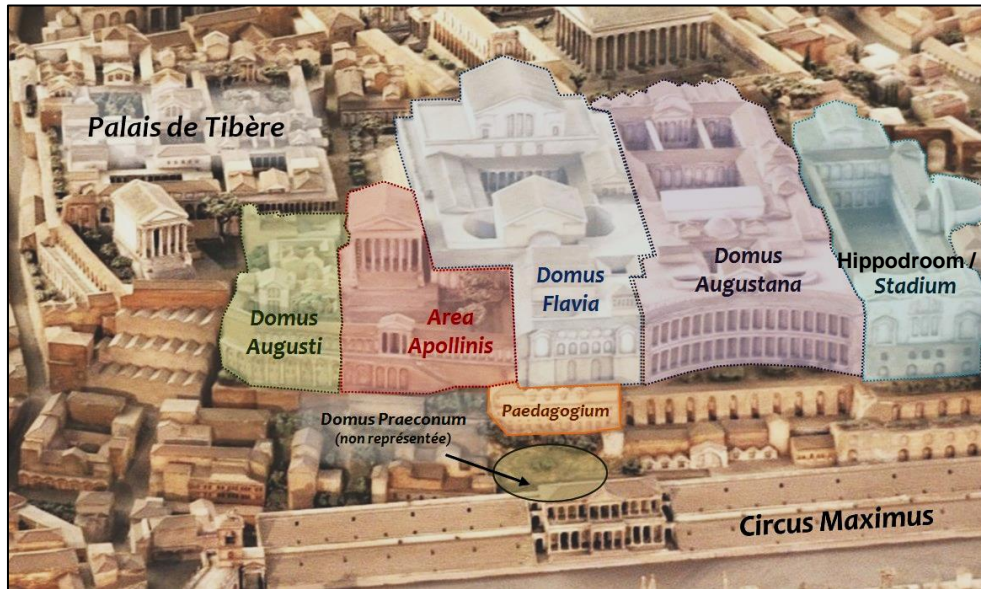

Het paleis wordt gedeeltelijk verwoest bij de brand in 64
Domitianus laat het paleis herstellen
Hij bouwt er zijn grote Domus Flavia naast
Bij latere aardbevingen raakt het paleis zwaar beschadigd
Op de ruïnes zijn later de Farnesische Tuinen aangelegd

De huidige ruïnes gezien vanuit het
Huis van de Vestaalse Maagden
op het Forum Romanum

Paleizencomplex van Domitianus

1 Domus Flavia	5 Domus Augustana
- Midden: Aula Regia	6 Hippodroom/Stadion
- Links: Lararium	7 Circus Maximus
- Rechts: Auditorium	8 Tempel van Apollo
2 Binnenhof met zuilen	
3 Eetzaal	M = Huidig Museum
4 Bibliotheek	(tussen de ruïnes van nu)

- Domus Flavia
- Domus Augustana
- Hippodroom

Het grootste paleis op de Palatijn wordt gebouwd door Domitianus
 Het ene deel is de Domus Flavia, het representatieve deel
 Het andere is de Domus Augustana, het residentiële deel

De grootste uitbreiding van de Domus Flavia met uitzicht op het Circus Maximus wordt later tijdens Severus gerealiseerd

Het hele complex bedekt de hellingen van de Palatijn met trappen, portico's, grote zalen, zuilengalerijen, terrassen en fonteinen

De **Domus Flavia** bestaat uit drie delen
In het midden de Aula Regia, de audiëntiezaal
Links daarvan het Lararium, de keizerlijke privé-kapel
Rechts het Auditorium, voor overleg met adviseurs
Achter deze gebouwen een door zuilen omgeven binnenhof
Met een vijver waarin zich een achthoekig eiland bevindt
Daar achter een eetzaal en een bibliotheek (Grieks en Latijns)

Domus Flavia

Het representatieve deel
Voor officiële gelegenheden
en ontvangst van gasten

DOMUS FLAVIA. SO-CALLED. LARARIUM
The smaller room next to the so-called *Audience Chamber* is known as the *Lararium* because when it was discovered it had a podium at the back – accessible from two small staircases.

Ruïnes van het Lararium

Binnenhof Domus Flavia

De resten van de binnenhof van Domus Flavia
In het midden het achthoekig eiland in de vijver van destijds
Linksachter de ruïne van Domus Livia

De **Domus Augustana** is het privé-paleis van de keizer
Het heeft meerdere verdiepingen

In de lager gelegen binnenhof bevindt zich een vijver met fontein

In de huidige ruïne is deze binnenhof nog goed te zien

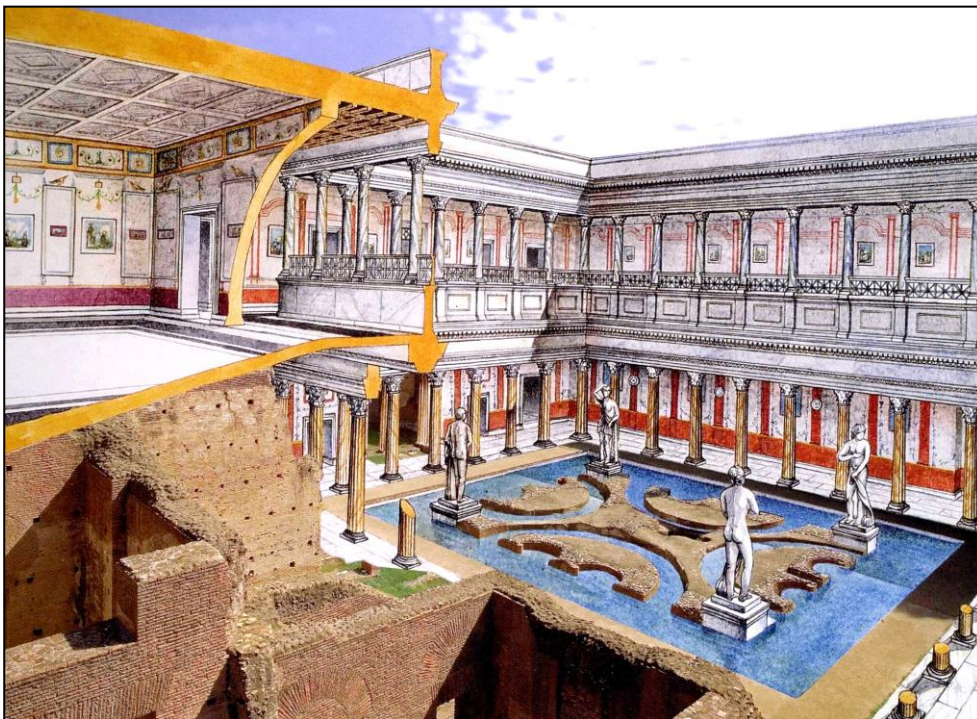
Een latere uitbreiding van het paleis is een licht gebogen uitbouw

Deze ornamentale façade staat aan de kant van het Circus Maximus

Het is de keizerlijke loge met de zitplaatsen voor de paardenrennen

Domus Augustana

Het residentiële deel
Paleis met hofhouding

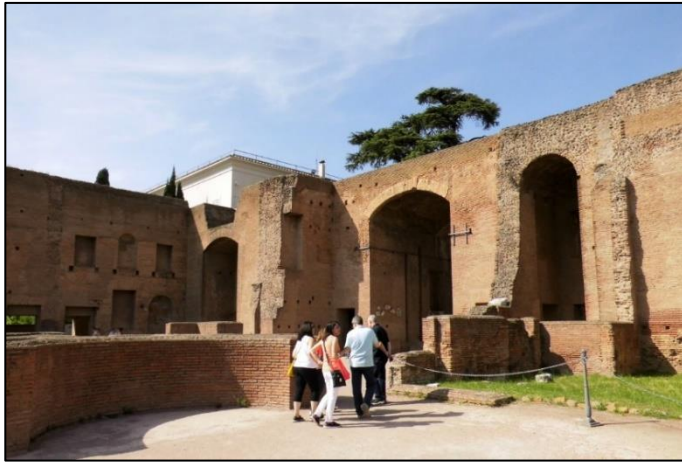
De binnenhof van Domus Augustana *TOEN*

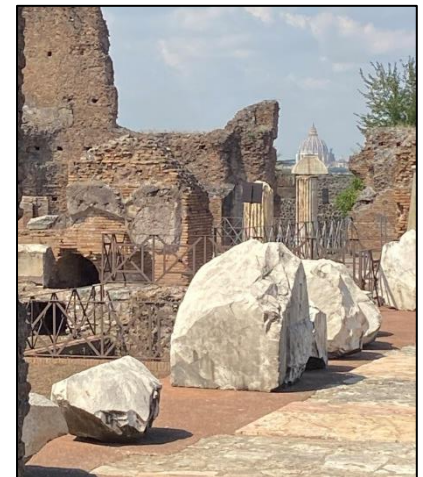
Binnenhof
2016

Binnenhof
2021

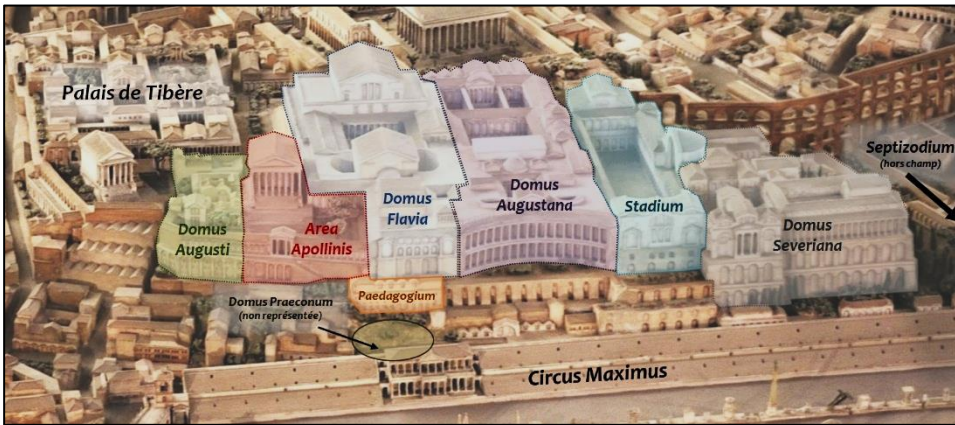
De huidige
ruïnes van
Domus
Augustana

De Hippodroom van Domitianus is een ruimte in de vorm van een stadion
Dit is wellicht geen paardenrenbaan, zoals de naam doet vermoeden
Mogelijk is het een grote siertuin voor privégebruik in de vorm van een stadion
Het interieur is omringd door een overdekte zuilengang van twee verdiepingen
Een latere uitbreiding is de gebogen uitbouw (exedra) die fungeert als keizerlijk podium
Wie weet is de tuin toch ook nog wel gebruikt voor het paardrijden of als manege

Hippodroom (Stadion)

Domus Severus

203 na Chr.

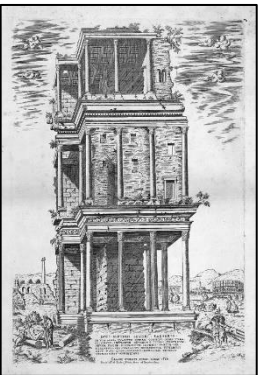

Severus vestigt zijn paleis op de overblijfselen van een oud badhuis
 Achter zijn paleis bouwt hij een eigen badhuis
 De gebouwen worden ondersteund door enorme bogenrijen (arcaden)

Los van deze gebouwen laat hij het Septizonium bouwen

De bouw van het complex gaat ook na Severus door
 De gebouwen zijn het resultaat van talrijke ingrepen
 Tot in de tijd van Maxentius (ca. 300)

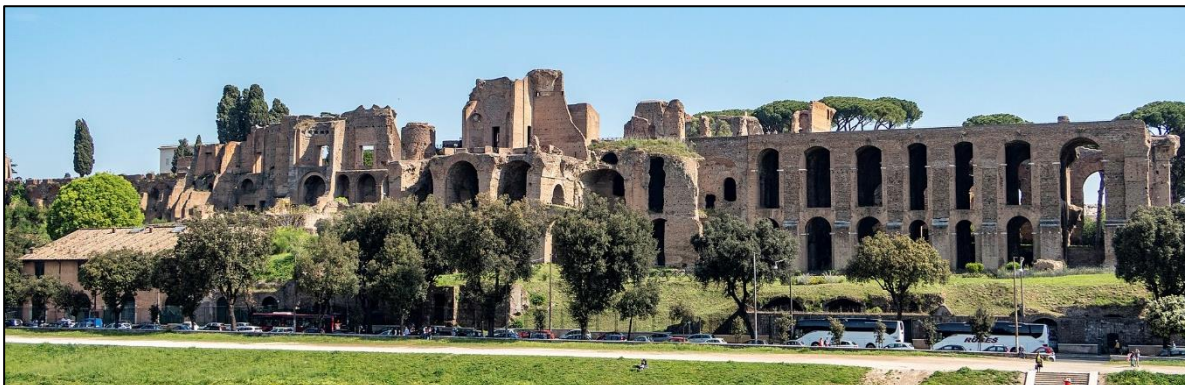
1 Paleis op oude badhuis	5 Hippodroom/Stadion
2 Badhuis van Severus	6 Domus Augustana
3 Bogenrij (arcade) van Severus	7 Circus Maximus
4 Septizonium	

De grootste uitbreiding van de Domus Flavia met uitzicht op het Circus Maximus
 wordt tijdens Severus gerealiseerd (uitbreiding van de bouw van Domitianus)

Het **Septizonium** is een monument ter ere van een nimf (halfgodin)
 Het staat op de plaats waar de Via Appia langs de voet van de Palatijn loopt
 Het Septizonium is de fraaie afsluiting van de bouwactiviteiten van het paleis
 Waarschijnlijk dient het Septizonium om voorbijgangers te imponeren
 Van het Septizonium is niets meer overgebleven

Voor de huidige ruïnes,
 zie volgende sheet

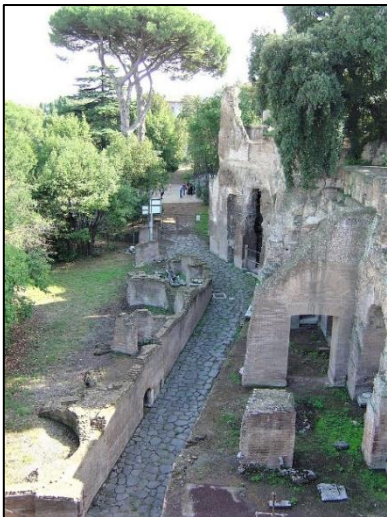
Domus Severus
Huidige ruïnes

Palatijns Museum (Museo del Palatino)

De hele Palatijn kan worden beschouwd als een openluchtmuseum
Met zijn overblijfselen van paleizen en villa's uit het Romeinse rijk
Binnen dit gebied is er echter ook een speciaal Palatijns Museum
Hier zijn vele opgegraven oude artefacten te zien

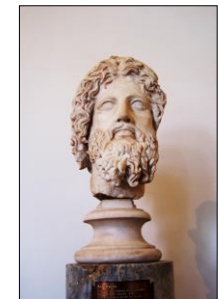
Openluchtmuseum

**Museo
del Palatino
te midden
van de ruïnes**

Clivus Platinus
Toegangsweg vanaf de Via Sacra (op
het Forum Romanum) naar de
paleizen op de Palatijn

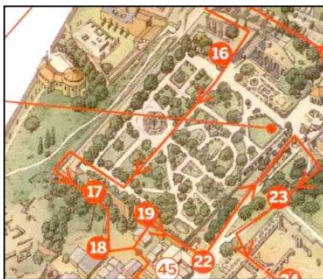
Asclepius
in het museum

Ter afsluiting Keizercomplex Palatijn *TOEN en NU*

De keizerlijke residenties doen dienst tot ongeveer 300

Constantijn I verhuist in 330 de hoofdstad Rome naar Byzantium (het latere Constantinopel)

Later gebruiken de pausen de Palatijn als woonplaats naast het Lateraanse paleis in Rome

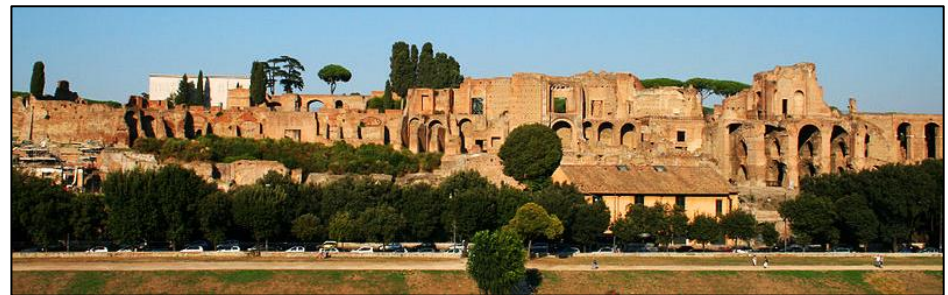

Farnesische
Tuinen

16 Domus Tiberiana
23 Domus Flavia
45 Domus Livia

In 1564 worden op de ruïnes van de Palatijn de Farnesische Tuinen aangelegd
Het noordwestelijke deel bestaat vandaag nog

Tot de tijd van Karel de Grote (omstreeks 800) blijft de antieke pracht in stand
Daarna lopen de gebouwen echter forse schade op door aardbevingen

Keizerlijke Fora

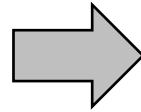
Totaaloverzicht van deze presentatie in het grotere geheel van Rome

Forum Romanum

Palatijn

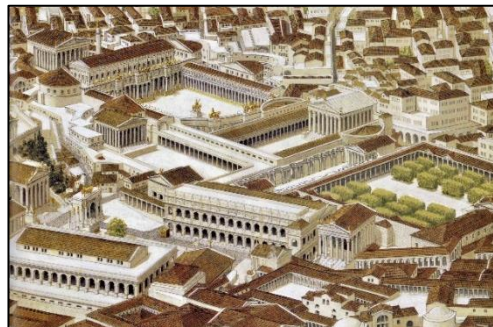

Dit was de presentatie over
De Palatijn

Tiberius

Er zijn afzonderlijke presentaties over
het Forum Romanum en de Keizerlijke Fora

Bedankt
voor de
aandacht

Domitianus

Met de groeten
van de
bouwheren
van de
paleizen

Severus